

ПЕШТАНСКО-ВУДИМСКІЙ
СКОРОПОТЕЧА.

(Соуриєт.)

ПЕШТА.

Неделя

28. Maia 1844

Год. III.

БЛАГОДАРЕНИЕ

Елени В . . . ь за Даръ.

Елене тъе иѣжни, милы гласы,
 Пѣнія и иѣногъ райный жаръ,
 Блажителногъ чувствован'я красы
 Сербскомъ Пѣвцу быти сладкій даръ :
 Кой се не бы томе радовао,
 Весели кой петье возклинут,'
 Кой бы Пѣсни нѣй пакъ штрекао ?
 Коюй вредни Спомникъ подигнут'
 Сретъніймъ Пѣвцемъ оногъ свакъ тъе звати,
 Коєгъ Пѣсна ю тъе забавлят';
 Юю возбудит' а на Пѣсне знати,
 Сеть межд' перве Пѣвце с' уставлят';
 Конъ тъе свою благозвучну Луру
 Похвалу на дичне удѣсит,'
 Юю возвѣстит' Сербскогъ слова миру ;
 Съ нѣмое тъе и себе прославит?
 Благодарность Пѣвцы нѣй штдайте
 Даръ за Вам' свим' лѣпъ, и многоцѣнь;
 А за Сербство ревну величайте,
 Нѣй свы вѣнацъ плетите невенъ !
 Почитан'я общегъ достойна в
 Збогъ Пѣсничства дара изрядногъ,
 Пѣсна Сербска нѣй да повольна в,
 Знакъ в сердца благогъ, искреногъ.
 Юю тъе Пѣвцы болыи достойніе
 Удеснім' Лурам' поздравлят',
 Свым' по желъи, волын ющ' вѣщіе,
 Вкусу и по иѣномъ опѣват':
 Снегъ на глави тиши, ослаблява
 Изражен'я м' искренъ жаръ, и красъ,

Плашливой с' у Пѣсни развіява
 Іош' мутніи, плашливіи гласъ,

I. П. К.

О
НАРАВНОМЪ ОСЕѢАНЮ
ДОБРА И ЗЛА.

(изъ Гелерта.)

(конацъ)

Видимо главный изводъ Семоновогъ Характера. Онъ в о всемогуїности, мудrosti, доброти и светини единогъ найвышегъ Существа, као о извору целе природне красоте и доброте, совершено увѣренъ быо; Онъ в прама Милостивогъ Бога, найвећу любовь, благодарность, поверенѣ, и неограничену подврженость осећао; онъ в непрестано тежио удостоитисе мудrosti и доброте Всеблагогъ Бога, и у найвећој срећи надежду имао в у Вишнѣвъ Господа, и на часу смртномъ тѣшіо се неп естаномъ милостию божијомъ и безсмертіемъ свое душе. Неосећамо ли мы да в Семонъ тако добаръ као што човекъ само быти може? И заръ небы и мы желили такови быти? Али тко насъ гони, дѣла Семонова тако высокопочитати? Наше внутрено чувство дае намъ осећати доброту нѣговогъ срдца.

Ово нравственно доброга осећање, помаже разуму нашемъ, у изтраживаню свомъ о дужности и добродѣтели. Но треба да знамо, да то морално состояніе као и све

способности и силе душевне, употребленије и изображенје захтева; и премъ да оно ни у једномъ срдцу нефали; али крозъ небрежење и порочно злоупотребљиванѣ, може покварено и у тами остати. Кадъ желимо знати, шта је мудро и пристойно, то онда нећемо незналицу, него наймудрјегъ зато упитати; тако морамо честногъ Мужа, когъ добра дѣла познаемо, шта је славно, добро и красно, свагда више слушати, него човека, кой је одъ младости свое безъ воспитанія, излишномъ и порочномъ животу преданъ бывао. Мы можемо нашъ вкусъ у моралу исто тако побољшати, као што наравный вкусъ у лепоти дѣла природе, и художества изображавамо. Што се више съ красотомъ и дѣйствијемъ дѣла упознаемо, нынове части и слож-нія разсмотрявамо; једно спрамъ другогъ сравнимо, и све то разсудимо, то се онда болѣ у томе усвршавамо. Тако се и состояније добродѣтельи у сопршава, кадъ се мы, съ благороднимъ, славнымъ и добрымъ намерама и мыслима занимамо; и о нымъ често, у свомъ тече-нию на срећу людіј, у својој изредности и сложенію съ нашомъ природомъ, као о дѣлу божјемъ, мыслимо, нынову доброту и красоту осећамо, и крозъ то, свако зло одъ насъ удалили будемо.

Добродѣтель и порокъ, или то, што човеку праву вредность, или стыдъ дае, осниваје на пресудама и основима, а покрай тогъ и на некомъ нагону срдца и совести, кой настъ нагонъ поучава, и осећати намъ дае, имаду ли наше наклоности, отважности и слободне мысли, и дѣла какову внутрену свезу са собомъ, или не. Сваки нека ис-ре-но се упыта, нема ли у срдцу свомъ неко свойствъ, кое разлика је добро одъ зла и гони га, да то разумъ дуго не осведочава, свакога дѣла, намере, и жеље, славу или порокъ осећати. — Оно је по самой Анологији ссталы наши осећања достоверно, да мы та-ко-во добротворно и пресудително состояније притежајемо морамо; коимъ мы осећамо, и ће-озъ то сећање разликовати можемо, и знамо. Мы имамо неко чувство способно-сти и неспособности, кое настъ у смотренијо

внѣшнегъ благостојніја упућуе; и употребљиваню наши сила при мышленю, о без-сумњной истини и несогласију, духу на-шемъ за руководителя служи; и оно добро и зло, кое нашъ Геніј у свомъ подражанију природе показива, као да о томъ скоро ништъ и незнъ, наравнымъ путемъ дѣло из-врише. Поредъ тогъ мы јоштъ одъ веће важности за силе и дѣла неко отлично чув-ство, и непосредствено благовљеніе спрама онаковы наклоности и дѣла, кое нашъ разумъ за добро и праведне признае, у срдцу нашемъ урођено имати морамо; али опетъ, кадъ небы оне ничимъ подпомогнуте быле, небы ли оне у многимъ случаевима много спорије, и за већу часть людіј непознате быле? Кадъ мы беспристрастно на то успази-мо, шта намъ внутрено наше осећање при-роде за добро и праведно признати налаже, па-къ постигнуто добро разсудимо: то ће мо-кrozъ то, быће највышегъ наравногъ закона, и свеобщу дужност постићи; т. е: чини о-но, што се са совршенствомъ Бога, съ bla-женствомъ ближnjij, и собствене твоје природе сл-же, јеръ си се ты на то родio; и све твоје мысли, наклоности намере и дѣла подвргни совести, а крозъ то покорности великогъ Бога. Уклони противост-вностъ, јеръ се она противу твоје дужности бори, кое ти совесть предлаже. Избегни све, кое бы ту свету по-корность посредствено и непосредствено и пореметити могло. А све оно чини, што је олакшати, укрепити, и утврдити може.

Ако се дакле опредѣленије и право до-стоинсвъ човека, у добрымъ дѣлама и накло-ностима спрама ближnjij, у сгрехопочитанију и највишој любови спрама Бога состои; а-ко се у томъ состоян, да мы природну нашу любовь, покрай свое жеље и захтевана тако управили и умерили будемо, да намъ она, у почитанију Бога, у добрымъ дѣлама и на-аклоностима за обще добро и наивеће наше блаженство, сметати неможе: то је онда за-исто права добродѣтель, и да мы једну при-родну приврженость къ тому осећамо, ю-чрезъ разумъ признати и једну дужност и-мамо, да добродѣтельни, т. е. тако добри, тако совршени и срећни будемо, као што

човекъ, по уредби милостивогъ Бога само быти може.

Папослѣдатъ добродѣтель нѣ своевольно измысленіе разума; нити є изборъ закона или устава, о комъ настъ мудрацы поучаваю; она є гласъ неба, когъ срдца само чују: внутрено нѣно чувство пресуђива свако дѣло, храни, цѣни опоминѣ, брани, и души советь быва. Тко нѣномъ стазомъ слѣди, тай правый путь негуби: онъ нигда неће добродѣтель, а несрѣћа нѣга мимонѣ.

У Вуковару.

О. Ш. У.

РАЙСКА ДРВА.

Кадъ уведе Богъ Адама у Рай, поклоне му се сва райска дрва съ ныовы врховы, и свако га понуди, као любимца Божијегъ, да свои плодовы, да своима гранчицама и да своимъ оживљаваюћимъ хладомъ. „О! да мене избере, говораше пальмово дрво, и бы га съ грозјемъ мои пресио раанила, а съ вѣломъ мое влаге поила. Отъ лисица бы му мога спокойну саградила колибу, и осѣњавала бы га моима гранама.“ „Ибыте съ м'им' цвѣтомъ посыпала, говораше ябука, и съ найслађимъ моимъ препитавала плодомъ.“ Овако говорише сва дрва райска; и Богъ га приведе къ ньима, каже му имена, како се кое зове, и дозволи му свио ньи уживанѣ, осимъ плода јединогъ дрвета Познанства добра и зла.

„Дрво познаня добра и зла? говораше Адамъ у срцу свомъ. Сва проча дрва даю ми тѣль земно, тѣлесно препитанѣ; а ово, кое ми мой духъ крѣпи, кое ми крѣпостъ мога срца подиже, да ми запрештено буде?“ Онъ ову претаи мысао; кадъ аљ подобије му и гласъ обмане проговори, и охрабри га, и онъ скуси плода, кога влага юшти и садъ у свио людіј срцама ври.

„Ты си човеку врло строгу заповѣсть дао, говорише сви, свойства Божіи ангели, кадъ се Богъ изъ Раја врати: ѕрбо шта може дражестніе быти једномъ, комъ си даръ ума дао, него учити познавати добро и зло? И тога ради хоћешь, ако ти заповѣсть пре-

ступи, да га смртио казнишь?“ — „Чекайте, да видите, како ћу га казнити, рекне Богъ: та самимъ нѣговогъ заблуђена путемъ, којимъ га недугомъ каяла крозъ бодљиво водимъ трнѣ, управљамъ га къ дрвету высочијегъ живота.

Сви мы мало уважавамо и цѣнимо оно, што имамо, што намъ є дозволено, и усердствовано, и чезнемо за онымъ што намъ є забранено; нећемо да срећни будемо съ онымъ што смо, и што имамо; него грамзимо за неч ми, што є изнадъ настъ, и што изванъ нашегъ лежи круга.

С. — —

ИЗЪ БЕЧА 18. Маја т. л.

Езо настъ опетъ съ једнимъ врло редкимъ догађајемъ, кој є православномъ Обществу нашемъ тиши милиј био, чимъ смо унѣренін, да ће онъ многа лепа мнѣња о нашемъ народу по свету породити. Иако љанъ Нѣг. Величества, пресвѣтлогъ нашегъ Імператора, и Краља Фердинанда кој смо обично досадъ по примѣру Римокатолика и другоге у тишани светковали, съ таквимъ є Великолѣпіемъ дана је у нашој Цркви прослављенъ, каково мы у Бечу јошти доживили ипако. Ныова Екцелленција, нашъ высокоодушевљенији за благо Цркве и Народа Архиепископъ, и Митрополитъ Јосифъ Рајчић є нигде могао одолѣти внутренњимъ движенијима срдечне радости, која се приликомъ овогъ Высокогъ Имендана, у вѣрнимъ и приврженимъ Пресвѣтла. Двору Аустријскоме присима Нѣговимъ обилно разгранала; — него є и дана је опетъ у нашој Цркви божествену Службу Нѣговомъ Величеству за животъ, здравље, а нама на неописану радость велелѣпотно служио. — Мы неможемо довольно описати ону побожностъ, ону светыњу, и умиљностъ која се по нашимъ разнѣженїемъ осећанама разлила, где дајоћи, како свесрдно достойный правосл. нашеј Цркви Предстатель за Отца Отечества къ Отцу Неба и Земљи припада. Сама вѣрностъ и приврженостъ Пресвѣтла. Двору Аустријскоме изражавала су се у срдечнимъ молитвама како ревностногъ нашегъ Великогъ Архиереа, тако и цѣлогъ присутствујегъ Народа; — вити се ту дало разликовати, која є одъ ове две добродѣтельи ича, која ли є неограниченіја, гдји и једну

и другу силна любовь одушевлява, а све три мысли и осећања свијо насть занимају. — Торжество овога свѣтлога богослужења и съ тимъ в Нјива Ексцеленција увеличати милост имао, штое Протодијакона свога Г. Ніканора Грунка, за Архидијакона произвео, а бывшег Архидијакона Г. Сергија Каћанскогъ за Пресвтера рукоположио. Све ове необичне и невиђене кодъ насть свете окрѣстности толико су на срце присутствујућег Народа дѣјствовале, да су многи сузе одъ милина проливали! Мы смо увѣренi, да је зреала и смыслена мудрост нашегъ благога Архијастыра сва та обстоятельства за любовь свога одъ себе удаљнога Стада тако лепо понамешала, и зато се и срцемъ и душомъ радостно завѣтујемо, да ћемо и високо то призрѣни достойно знати уважавати, и ове редке кодъ насть догађаје на вѣки запамити. — Богослужење се заключило са Благодарењемъ, на коме је найпре Архидијакон Нѣговомъ Величеству тринутъ мно-
голѣтствовао, а за тимъ Нјива Ексцеленција молитву за животъ, здравље, срећу, и спасење како самога Нѣговога Величества, тако и цѣлога пресвѣтла. Двора Аустријскога са сокрушенемъ срцемъ очитао. — Таки истый данъ после подне одпливао је нашъ общелюблены Архијастиръ на пароброду у Ножунъ оставивши неизгладимы споменъ благости, милости, и Архијастирске отеческе вѣжности свое у нашимъ према. *)

ВѢСТИ

Изъ Заладске Међе явљају, да је тамо непрестано суша, и само што гдѣ гдѣ каши мало попрска-

*) Као годь што је наше вокаље Краснопѣнje на хоте, кое је подобно ономъ у Пешти бывшемъ Краснопѣнju, Дувоско Торжество украшавало; тако је исто и садашње Богослужење, кое нама за вѣчиты споменъ остаје, са истымъ Краснопѣнјемъ благолѣпно было. Нека бы се дакле сва нашега Православија могућија Общества на овай лепији примѣръ угледала, и оваково Краснопѣнje у свомъ црквама, као што се Новосад ко. Тенишварско и Панчевачко Общество о томъ већи почело трудити, заводила; и то съ тимъ пре, што се исто Краснопѣнje овде и у самой Турской Капели завело.

ва, као можесе больји жетви издати. А са усѣвима је вообщте жалостно. Жито је врло рѣдко никло, а кое је доцније усѣяно, оно неће поднудо ни сѣме дати. Ишеница се види ићшто мало бола; а лѣтни усѣви скоро сасвимъ зло стое, па и виногради су се са своимъ плодомъ тако стегли, да ако имъ се какова јесте ственна шкода и ненанесе, опетъ једу половину прећашњегодишњег кљука донети: јеръ и оно, што су понели, тако је слабо и енгаво, да ће се за срећу держати, ако и цвѣтанј одржи и преживи.

Изъ Бечкерека пишу, да је там шић Гражданство један Капиталъ, съ коимъ ће се Гумијзумъ одъ шест школа подигнути и утемељити, начинило.

Изъ Ерделя глашају, да је тамошњу варошъ, Бистрицъ, коя је године 1836. 40 и 1842 страшно ватромъ опустошавана, и ове године 16. Маја пожаръ посѣтio; при чему је и Церква Нјариста заедно са торњомъ изгорела.

ПУТЬ ПО СВѢТУ.

Число народа у Еуропи износи свега на 223 милиона. На Русију долази осамъ Польске 40. милиона Европеца. Изванъ Русије јошти петъ држава има у Европи, кое више одъ 10. милиона житеља броје, и оне су: Аустрија 36,950.400, — Француска 33,540.000, — Велика Британија 26,571.000, — Прайзска 14,907.000, — Шпанска 11,962.000. — Други се дамъ држава има у Еуропи, кое више одъ три милиона житеља броје, као: Шведска и Норвегија заедно 4,220.000, Турска 8,600 000, Сицилија съ Неаполитанскомъ 7,188.000, Португаліја 3,060.000, Польска 4,188.000. — И опетъ осамъ држава има, кое више одъ једнога милиона житеља броје. — Вообщте рачунајући, у Еуропи на једну четвероугону милю долази 1.440 душа.

Д. А.

Число сирота у Паризу једнако јошти скоче. Године 1137, бројало се у њему 61,530 сирота; а у почетку ове 1844 године износило је число сирота на 89,700 душа.

Станъ Дунава у Пешти.

- 6. Јунја п. р. 12'. 7". 6".
- 7. Јунја „ „ 12'. 3". 0".
- 8. Јунја „ „ 21' 1". 6".

Скоротеча излази у седмици 2 путъ, Четверекомъ и Неделькомъ; цена му је како за овдаши тако иза стра-
ке Предчисленикъ за поль године 4 фор. у сребру. Предчислитисе може на свакој ц. кр. Пешти, и у Пешти
одъ Издавателя, у Бедемской улицы (Bastei Gasse № 349.)

Издаватель Димитрій Јовановићъ.

У ПЕШТИ словица Байнеловичъ.